

такава светлина особен интерес будят обстоятелствата около срещата на Хр. Ботйов с М. Чайковски. Още повече, ако инициативата за установяване на директна връзка с командващия Казак алая е принадлежала на младия калоферец. Не е изключено Ботйов да е бил подсетен да завърже познанство с Чайковски от някой деец още в Бесарабия. Според един спомен на Милетий Софийски в началото на август 1866 г., когато Г. Раковски на връщане от Одеса посещава Киприяновския манастир, той бил придружен от Христо Ботйов. Ст. Заимов също си припомня, че е слушал от Ботйов за този епизод, оставил трайна следа в неговото съзнание.³² Твърде вероятно е тогава в хода на общуването с младия си спътник Раковски да е засегнал перспективите и трудностите пред четническото движение, в това число и въпроса за ролята на Казак алая и служещите в него българи - един резерв на военно подготвени кадри. Като се знае от друга страна сближаването на Ботйов с полски революционери в Русия, не е изключено тогава той да е получил по-широка информация за Чайковски и завръщайки се в родината да е възнамерявал да търси контакти с него, а може би и да се е опитал при престоя в Сливен със свои аргументи да повлияе върху отношението на някой от офицерите или на самия Чайковски към българското дело. В случай, че срещата се е състояла през есента, е възможна друга причина - тя вероятно е провокирана от вестите за участие на Казашкия полк в преследването на българските чети. Липсват обаче за сега преки данни, които сигурно да свидетелстват за срещата на Ботйов с Чайковски, още по-малко за предположенията, че Ботйов се е записал в казак алая.

Какво знаем за положените усилия вътре в страната пряко за посрещане на четите, респективно на Хитовата чета? Имат ли приготовленията целенасочен характер? И доколко условията и краткото време са позволили да се извърши такава подготовка?

Най-добре документирана е мобилизацията на местните симпатизанти в Свищов по повод очакването на четата на Филип Тотю. Там главен фактор е поделението на Тайния комитет в града, поддържащ постоянна връзка с емигрантските дейци в Зимнич, Т. Мъгуреле и Букурещ. Що се отнася до Хитовата чета - раздвижването обхваща повече селища, навярно защото тя е определена за ударно ядро на бъдещите въстанически сили.

Откъслечни и несигурни са обаче изворите за предварителните усилия и за предизвиканите от появата на Хитовата чета действия на революционни привърженици, живеещи в страната. Поради това все още не е изяснено доколко агитацията и грижите по осигуряване на оръжие са дело на лица, свързани с емигрантския кръг около Раковски и учреденото от него ВНТГН, и в каква степен намеса имат Добродетелната дружина и Тайният комитет.

Политическата намеса на Добродетелната дружина, макар и на по-късен етап, дава своето отражение и върху раздвижването в родината. Амбициите на "старите" да направляват националната освободителна борба, довеждат не само до известните им дипломатически стъпки през 1867 г. - преговорите със сръбското правителство за съгласувани антиосмански действия и до проекта за Югославянско царс-